Luonnonperintösäätiön vuosilehti | 10
2015

JUHA ILKKA 2015

Uutisia ikimetsästä

20 VUOTTA METSIEN SUOJELUA

Sisällys

Unohdettuja metsiä etsimässä ____ 3
Anneli Jussila

Turvapaikkoja elämälle ____ 4
Timo Helle

Tapiolanvainion suojelumetsä Kokemäellä ____ 6
Risto Vilen

Miten Tapiola sai vainionsa ____ 7
Anneli Jussila

Syrjäjoki – saukon ja riekon asuinsijoilla ____ 10
Matti Sissonen

Padot seisauttivat Virvatulen vedenjuoksun ____ 12
Teemu Tuovinen

Lahjoita luonnolle – tue suojelutyötämme ____ 14
Tuire Laurinolli

Tunnelmallinen 20-vuotisjuhla Yli-Myllyssä ____ 16
Anneli Jussila

Ikimetsän ystävien toimintaa vuonna 2015 ____ 18
Anni Kytömäki & Marika Tudeer

Luonnonperintösäätiön 20. vuosi kuvin ____ 20

Tulviva ja poluton ____ 22
Anneli Jussila

Runollinen metsäaukea ____ 24
Anto Leikola & Anne Hänninen

Luonnonperintösäätiön suojelualueet ____ 26

Luonnonperintösäätiön hallitus ja toimiston väki ____ 28

Julkaisija:
Luonnonperintösäätiö

Päätoimittaja:
Anneli Jussila

Ulkoasu ja taitto:
KaaDesign

Kirjapaino:
Grano 2015

ISSN-L 1798-6478
ISSN 1798-6478

Auta meitä perustamaan turvapaikkoja elämälle!
Lahjoita:
IBAN FI78 5494 0950 0224 93
BIC OKOYFIHH

Poliisihallitus 23.7.2015, nro POL-2015-4516

Luonnonperintösäätiö, Raatihuoneenkatu 13 A 1, 13100 Hämeenlinna | info@luonnonperintosaatio.fi
www.luonnonperintosaatio.fi | **Yhteistyössä:** www.ikimetsanystavat.fi

Unohdettuja metsiä etsimässä

Onko Suomessa vielä aarniometsiä suojelualueiden ulkopuolella?

Eteläisen Suomen metsät ovat pirstoutuneet pieniksi hakatuiksi tiloiksi, joita jo vuosikymmenten ajan on kontrolloinut virallinen metsätalous ja sen propaganda. Miten Luonnonperintösäätiö voi löytää mitään ostettavaa, kun etsimme lähes kadotettuja aarniomaisia metsiä?

Kaikki ei onneksi ole mennyt metsäviranomaisten suunnitelmien mukaisesti eikä jokainen maanomistaja ole alistunut komentotalouteen. Sinne tänne on jäänyt unohtuneita, ”laiminlyötyjä” alueita, jotka voivat olla ihmeen koskemattomia. Ne eivät ole virallisesti tiedossa siten, että ne voisi systemaattisesti jäljittää. Siksi säätiön metsänetsijän työ muistuttaa monta kertaa tutkimusmatkaa tuntemattomaan maahan.

Maastokäynnit ovat ratkaisevan tärkeitä. Puustoarvioiden luvut antavat kapean näkövinkkelin, joka laajentuu vasta paikan päällä. Kysymys on metsän autenttisuudesta, rauhasta joka metsässä on vallinnut jo pitkään. Emme siis arvioi vain kuutioita ja muita lukuja, vaan katsomme metsän kokonaisuutta, metsän monikerroksisia merkityksiä. Kaikkea ei voi arvioida rahassa, vaikka puustoarvion tietoja on pidettävä itse kaupanteon peruslähtökohtana. Joskus on maksettava niinsanottua ylihintaa; vastapainoksi saamme joskus koko metsän lahjoituksena tai alennettuun hintaan.

Lisäksi olennainen käytännön edellytys suojelulle on se, että alue olisi myytävänä – ennen monitoimikoneen saapumista. On ehdittävä ajoissa paikalle. Näiden unohdettujen metsien tilanne voi muuttua yhdessä yössä, kun ne äkkiä muistetaan ja halutaan hyödyntää.

Tätä taustaa vasten säätiön työmaa on sekä hyvin vaikea että kiehtovan yllätyksellinen. On suuri ilonaihe huomata, että unohtuneita metsiä sittenkin löytyy – sikäli suojelualueiden muutaman prosentin osuus eteläisen Suomen metsäpinta-alasta ei onneksi ole aivan koko totuus metsien tilasta.

Tehtävän vaikeus on silti huomattava. Lähes kaikkien metsäkauppojen takana on pitkiä puheluita ja ajopäiviä, useita metsäkäyntejä samalla alueella, monipolvisia neuvotteluita jotka voivat joissain tapauksissa kestää vaikkapa seitsemän vuotta – kuten tänä vuonna ostetun Tapiolanvainion kohdalla. Aina ei maanomistaja ole alun perin edes myymässä metsäänsä. Säätiö on onnistunut vuosien mittaan luomaan avustajien verkoston eri puolille Suomea – tukiyhdistyksenkin avulla – mutta uusien vanhojen metsien löytämisessä tarvitaan jatkuvasti apua. Toimivin on tilanne, jossa päästään ostamaan metsä suoraan omistajalta. Tällaiset kaupat usein syntyvät paikallisen yhteyshenkilön avulla, hänen esineuvottelunsa voi olla sysäys kaupan syntymiseen.

Kiitän lämpimästi kaikkia avustajia ja lahjoittajia, teidän apunne on ratkaiseva! Toivon yhteistyömme jatkuvan antoisana tulevana vuonna tässä vaativassa ja merkitykseltään yhä kasvavassa työssä.

Anneli Jussila

Turvapaikkoja elämälle – Luonnonperintösäätiö juhlii 20-vuotista toimintaansa

Timo Helle

Kun Luonnonperintösäätiö perustettiin 20 vuotta sitten, moni epäili, ainakin hiljaa mielessään. Tiedettiin kyllä, että Yhdysvalloissa ja Englannissa huomattava osa suojelualueista on yksityisiä, siis yksityishenkilöiden tai lahjoitusten varassa toimivien säätiöiden perustamia, mutta onnistuisiko sama Suomessa edes pienessä mittakaavassa? Tuskin, Brandereita ja Reinilöitä on meillä harvassa ja heidänkin esimerkkinsä jo vuosikymmenten takaa.

Toisin kävi, säätiön 20-vuotinen historia on ollut hämmästyttävä menestystarina. Suojelualueita, suurin osa vanhoja metsiä, on puolen sataa, yhteensä lähes 1000 hehtaaria. Menestyksen ovat taanneet monet tekijät, tärkeimpänä varmasti säätiön perustajan **Pentti Linkolan** järkälemäinen hahmo suomalaisessa luonnonsuojelussa. Säätiön alkuaikoina myös luvattiin, että jokainen lahjoitettu penni menee suojelualueiden hankintaan, myöhemmin siitä on jouduttu hivenen tinkimään. Etua on siitäkin, että tarpeen tullen hankintapäätökset pystytään tekemään pikavauhtia, ja oman metsän rauhoittamista suunnittelevalle säätiö on hyvä vaihtoehto valtion byrokratiaa vierastaville.

Säätiön 20-vuotisjuhlakirja, *Turvapaikkoja elämälle*, sisältää yhdeksän artikkelia, joiden kirjoittajat ovat säätiön sisäpiiristä. Puheenjohtaja Pentti Linkola käy läpi oman metsähistoriansa ja säätiön perustamisen, historia on läsnä myös säätiöveteraani **Anto Leikolan** kirjoituksessa, nuoren polven metsäajatuksista kertoo puolestaan **Anni Kytömäki.** Hallituksen pitkäaikainen varapuheenjohtaja **Otso Ovaskainen** nostaa esiin vanhojen metsien lajiston ekologisen perusongelman, soveliaan elinympäristön vähenemisen, mistä on väistämättömänä seurauksena myös eliölajien uhanalaistuminen.

Kaisa Häkkinen käy läpi suomen kielen metsäsanaston alkaen sen ikiaikaisista juurista ja päätyen nykyisen metsäterminologian syntyyn. *Ääni hiiden puissa* on säätiön toiminnanjohtajan **Anneli Jussilan** oivaltava tutkielma hiisi-sanan etymologiasta. Hänen mukaansa suojeltu metsä voidaan ymmärtää uudenlaiseksi hiideksi, joka on ”se on paikka, jota perustaessamme sanomme ”ei” teknologialle tällä kohdin – teknologialle, joka muuten leimaa kaikkea tekemäämme”. **Rita Kuusakoski** nostaa esiin suomalaisen metsärunouden, niin ikään hyötyajattelun vastapainona. **Mikko Hovila** puolestaan osoittaa omiin kokemuksiinsa nojautuen, että myös aivan tavallisella maatilalla voi harjoittaa kestävää metsätaloutta. Pohjoisen suojeluterveiset tuo **Harald Helander** Inarista.

Mikko Hovila

Puolet kirjasta on omistettu 15 edustavan suojelualueen esittelylle. Useimmat tekstit ovat Anneli Jussilan kirjoittamia, hän on myös koko kirjan toimittaja, mutta mukaan pääsee omalla äänellään myös moni muu suojeluhankkeissa mukana ollut.

Kirjassa on kaikki ainekset vuoden luontokirjaksi viimeisteltyä ulkoasua myöten. Suomessa ilmestyy upeita luontoteoksia väkilukuun suhteutettuna enemmän kuin ehkä missään muualla, ja kaikkien niiden perimmäisenä tavoitteena on herättää mielenkiintoa luontoa ja sen suojelua kohtaan. Metsien suojelussa kaikkein konkreettisimmin sen tekee *Turvapaikkoja elämälle*.

Tapiolanvainion suojelumetsä Kokemäellä

Risto Vilen

Kesäkuun alussa kymmenisen vuotta sitten olin hakemassa hakkuissa menetetyn kanahaukan pesän uutta sijaintia. Tuntikausien rämpiminen metsätalouden eri tavoin raiskaamissa puupelloissa johti minut lopulta lupaavan näköisen kuusikon ääreen. Asteltuani hämyisän puuston katveeseen huomioni kiinnitti eri lahoamisen vaiheessa olevien maapuiden määrä. Kiertelin metsässä pesää tuloksettomasti etsien. Taustalla lauloi peukaloinen ja puukiipijät varoittelivat. Puukiipijöiden pesiä löytyi peräti kolme. Maapuiden alla, kuin piilossa, lorisi pienialainen lähde ja korpinoroa reunustivat tervalepät. Istuskellessani yli satavuotiaan maakuusen rungolla louhikkojen välisessä pyhätössä mieleeni tuli, että metsä pitää ehdottomasti saada suojeltua.

Parin vuoden kuluttua tehtiin ensimmäinen tutustumiskäynti metsään Luonnonperintösäätiön edustajien kanssa. Suojelu ei sillä kertaa kuitenkaan edennyt. Samalla reissulla poikkesimme parissa muussakin lupaavassa suojelukohteessa, jotka sittemmin ovat päätyneet metsätalouden kyltymättömään Moolokin kitaan.

Vuonna 2008 Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin luonnonsuojelurahasto sai testamenttilahjoituksen **Eija** ja **Arvi Laaksoselta** luonnonsuojelualueen perustamiseksi Satakuntaan. Kauppoja ruvettiin hieromaan uudella innolla. Monien vaiheiden jälkeenkään asiat eivät tuntuneet etenevän. Aina viime tingassa tuntui tulevan joku uusi mutka matkaan. Vuosia kului, ja välillä näytti jo siltä, että kaupanteko ei onnistu millään ja ostosta täytyy luopua.

Retkeilin vuosien varrella metsässä satunnaisesti ja aina poistuessani jätin sille mielessäni jäähyväisiä. Seuraavalla kerralla vastassani saattaisi jo olla hakkuuraiskio. Metsä pysyi kuitenkin pystyssä ja joka kesä korpinotkelmassa melskasi varpushaukkapoikue. Kuusikosta löytyi myös pohjantikan kolo, jossa pesi seuraavana vuonna varpuspöllö. Lahopuuta oli ennenkin mukavasti, mutta tapaninpäivän myrsky 2011 tuotti sitä vielä huomattavasti lisää. Nyt muutaman vuoden jälkeen eriasteista lahopuuta ja pystykeloja on runsaasti, mikä nostaa metsän luonnonsuojelullista arvoa entisestään.

Metsänsuojelija joutuu aina varautumaan luopumiseen ja pettymyksiin. Iloni olikin suuri, kun Luonnonperintösäätiö osti Kokemäellä sijaitsevan 16 hehtaarin metsän maaliskuun lopulla 2015 ja perusti siitä Tapiolanvainio-nimisen suojelualueen. Erityiskiitos kauppojen syntymisestä kuuluu Anneli Jussilalle, joka jaksoi jatkaa, vaikka muut olivat jo luopumassa!

Kirjoittaja on Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin aluesihteeri.

Tapiolanvainion metsä on nykyään harvinaislaatuinen, aarniomainen kokonaisuus. Metsäalueen itälaidalla sijaitsee rehevä korpinotkelma, josta länsilounaaseen ja itään kohoavat kalliot jyrkänteineen ja louhikkoineen. Luonto on monipuolista notkelman tervalepikoista kankaiden kuusikoihin ja lakikallioiden karuihin männiköihin. Kankaalla puusto on paikoin vanhaa ja jykevääkin kuusikkoa. Eriasteista lahopuuta on todella paljon, myös järeitä maapuita ja pystyyn kuolleita kuusia.

Esa Hankonen

Esa Hankonen

Miten Tapiola sai vainionsa

Anneli Jussila

Kevättalvella 2015 Luonnonperintösäätiö osti suojeluun 16 hehtaarin Vainio-nimisen metsätilan Kokemäeltä Ahvenuksen kylästä. Suojelualueena metsä sai nimen Tapiolanvainio. Kaupan rahoittajana toimi Satakunnan luonnonsuojelupiiri, jonka saamalla Eija ja Arvi Laaksosen perintörahalla oli ostettu jo aiemmin säätiön kautta suojeluun, usean kaupan kautta, Tapiolaksi nimetty suojelualue Noormarkun Poosjärven rantamilta. Varat riittivät kattamaan suurimman osan uuden suojelualueen kaupasta.

Seitsemisen vuotta sitten aloitettiin kauppaneuvottelut tästä harvinaisen koskemattomasta ja arvokasta lahopuuta sisältävästä metsäalueesta, ja nyt se vihdoin saatiin onnelliseen päätökseen.

Miten Tapiolanvainio sitten on säästynyt hakkuilta? Anttilan suuri tila tunnetaan kylässä jo keskiajalta asti, mutta 1950-luvulla sen metsäalue jaettiin usealle sisarukselle. Tilan perijän tytär kertoo että hänen isänsä ei muista poiketen halunnut hakata myyntiin omaa perintömetsäänsä, vaan antoi sen olla rauhassa ja kävi vain retkeilemässä siellä. Jonkin verran kotitarvepuuta otettiin metsästä.

Vainion isännällä oli rohkeutta tehdä toisin kuin metsänhoitoyhdistys neuvoi. Hänelle metsä oli henkilökohtainen, koskematon asia, josta hän totesi: ”Ei siellä ole mitään myytävää.”

Esa Hankonen

Syrjäjoki - saukon ja riekon asuinsijoilla

Matti Sissonen

On kirkas pakkasaamu, taivas on sininen ja kuuraiset, luokille taipuneet nevasarat kimmeltävät auringon valossa. Öisin vallinnut reipas pakkanen on jäädyttänyt viikon aikana nevojen rimmet miehen kantavaan jäähän ja mätäspinnoisssakin on jo melko kantava jääkuori. Olen Salamajärven kansallispuistoon kuuluvalla Salminevalla, jonka nevajuotteja käveleskelen pikkuhiljaa kohti Syrjäjokea.

Syrjäjokivarsi on suurimmaksi osaksi alueelle tavanomaista rämettä, mutta ojia ei juuri ole parin sadan metrin levyisellä kaistalla jokivarren tällä puolen. Toki pohjoispuolen tiuhemmin ojitetun alueen vaikutus luultavasti näkyy tässäkin, luonnollista hieman tiheämpänä ja nuorempana puustona. Rämeeltä löytyy heti tullessa parin riekon ulosteet ja höyheniä. Suojelupalsta alkaa sen jälkeen noin sadan metrin päästä, ensin samanlaisena rämeenä, taaempaa kuitenkin jo kurottavat kangaskumpareella kasvavien korkeampien kuusten ja haapojen latvat. Suuntaankin ensi töikseni tälle palstan hienoimmalle metsäpalalle. Niin kiire ei kuitenkaan ole, ettenkö poimi matkalla muutamia karpaloita suuhuni.

Rämeen ja kankaan vaihettumisvyöhyke on luonnontilainen; kostea painauma, jossa kasvaa runsaammin muun muassa pientä koivua, joukossa joku matala kuusentaimi ja katajapensaita, järviruokoa harvakseltaan. Itse kankaan puolella puustokin on lajijakaumaltaan luonnollinen, vaikkakaan ei vielä erityisen iäkästä. Metsän alimmissa kerroksissa on hämärää; täällä varjostavat kuuset ovat järeimpiä puita koko palstalla. Kuusten latvojen tasalle ja ylikin yltävät korkeimmat haavat, joiden latvoja aurinko valaisee sinitaivasta vasten ja luo kontrastia alempien kerrosten hämärälle. Tämän metsäsaarekkeen silmiinpistävin ominaisuus onkin haavan tavaton runsaus. Osa rungoista on pystyyn kuolleita ja osa rojahtanut jo pitkin kamaraakin. Lahopuuta muodostunee lisää melko nopealla aikavälillä, isoimmista haavoista alkaa olla jo kolopuiksikin tikoille ja sitten muille kolopesijöille, kuten pöllöille.

Toiselta kangasmetsäsaarekkeelta, hyvin koivuvaltaiselta ja siksi avaran valoisalta, lähtee yksitellen teeriä tuuheiden katajapensaiden juurilta, viisi lintua lasken yhteensä. Täällä koivut kasvavat kuu-

Juhani Saarikoski

Matti Sissonen

sien varjostamatta, eikä niistä ole monikaan vielä sortunut lahon vaikutuksesta. Pidän kahvitauon istuen sammalikon peittämällä kivellä. Kankaalla kasvaa runsaasti puolukkaa ja mustikkaa, teerillä oli paikalla antoisa ruokapöytä. Lokakuinen äänimaisema on hiljainen; vain hömötiainen pipertää vaimeasti ahertaessaan varastojaan talven varalle.

Palstan länsiosa on enimmäkseen ojittamatonta rämettä sekin, vain palstan pohjoisrajalla kulkee umpeen kasvanut ojalinja. Vaikka puusto on siltikin tihentynyt nuorista männynraipoista, seisoo pystyssä alkuperäisiä puuvanhuksia ja muutaman, jo ajat sitten kaatuneen petäjän keloutuneet oksat enää kurottavat suosta. Pystyssä on myös jokusia lahoja keloja, joista palokärki on takonut esille hevosmuurahaisten käytävät. Koko palstan rämealueiden varvustolle on leimallista vaiveron runsaus, vaivaiskoivuakin on riekon syötäväksi. Riekon päkätys kajahtaakin kerran palstan länsipäässä. Löydän rämeeltä suopöllön tämänkesäisen siipisulan; pöllöllä on varmaankin ollut päivälepopaikka rämeellä tai ehkäpä se on jopa pesinytkin varpukasvustojen suojassa.

Itse jokivarsi erottuu kauempaa keltaisena muusta maisemasta: syksyn kuullottama siniheinä antaa sille luonteenomaisen värin. Kun hirvet ovat syöneet pajupensaat tasaisen mataliksi, ovat jokivarren saraiset rannat ilmeeltään lähes niittymäisiä. Jokiuoma mutkittelee aikojen kuluessa muovaamiaan reittejä, sisäkaarteissa on jo ohut jääriite, johon ulpukoiden vielä vihreät lehdet ovat jähmettyneet. Jokivarteen tultaessa mäntyinen räme muuttuu koivuvaltaisemmaksi. Hiljalleen kohti talvilaitumiaan vaeltaneet metsäpeurat ovat talloneet polkunsa saraikkoon ja ylittäneet joen palstan itäpäässä.

Syrjäjoen palsta on varsin monimuotoinen leikkaus eri elinympäristötyyppejä. Vaikka sen kangasmetsät ovatkin iältään verrattain nuoria, on niiden puusto saanut kehittyä viimeisen hakkuun jälkeen ihmisen puuttumatta. Metsäsaarekkeet ovat Perhon metsämaaston yleispiirteiseen karuuteen verraten varsin reheväpohjaisia ja lehtipuun, varsinkin haavan, runsaus on silmiinpistävää. Lehtipuista osa on pystyyn lahonnutta mutta maapuitakin on jo alkanut muodostua. Rämeellä elelee muun muassa riekko, ja jokivarsi tarjoaa hirville sekä metsäpeuroille ravintoa. Suojelun huomassa tällä 15 hehtaarin palstalla säilyy pieni mutta monimuotoinen osa perholaista suo- ja metsäluontoa.

Kirjoittaja on Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin hallituksen jäsen.

Padot seisauttivat Virvatulen vedenjuoksun

Teemu Tuovinen

Muutama paarma, inha itikka ja tusina soihin ihastunutta pohjalaista kökkivät keskipohjalaisella Halsuan Virvatulen suojelupalstalla syyskuun puolivälin viikonloppuna 15.–16.8. Kökkiminen tarkoittaa pohjalaisittain talkootyötä. Suolla ei siis suinkaan vain pönötetty tyhjän panttina vaan riuskoin ottein estettiin vesien juoksu ojissa, joita menneet sukupolvet olivat paremman metsänkasvun toivossa kaivaneet. Vuosikymmenten tyhjän odotuksen jälkeen kaikkien lienee myönnettävä, ettei jokainen hehtaari tuota puuta ojituksen ansiosta: Jos maan ravinnetalous on pielessä, niin suo pysyy suona.

Luonnonperintösäätiö osti Virvatulen 60 hehtaarin suo- ja metsäpalstan joulukuussa 2014 **Jukka** ja **Eija Syrjälältä** säätiön ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin Suokampanjan avulla. Virvatuleksi ristitty palsta on pääosin vähäpuustoista ja ojittamatonta suota – vain viidennes on "kovaa maata" kangasmänniköineen. Palstalla ei kirveen jälkiä eikä kantoja näe juurikaan. Ainoat arvet ovat pari ojaa, joilla suonlaitoja on koetettu kuivatella metsäntuotannollisesti heikolla menestyksellä. Pohjanmaalla kun lähes kaikkialla on ojitettu runsain määrin, on onni, että Virvatulen kaltainen suo on jäänyt liki ojittamattomaksi. Hakkuissakin on taukoa pidetty jo vuosikymmeniä. Vaikka keskipohjalainen luonto kasvaa hitaasti ja kituliaasti, on Virvatulesta odotettavissa hieno kokonaisuus ajan kuluessa. Näillä seuduilla on pieniä piirteitä Lapin luonnosta, koska alueet ovat karuja ja siksi niukkakasvuisia.

Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri järjesti yhdessä Perhonjokilaakson luonto ry:n kanssa ennallistamistalkoot, jotta suo-ojat saataisiin tukittua

Teemu Tuovinen

Talkooväki ruokatauolla, edessä Terttu Rajala, oikealla Hannu Saari.

ja vesi palautettua suoalueelle luonnollisia reittejä pitkin. Mukana oli myös valtion naapuripalstaa ennallistavia Metsähallituksen taitajia opastamassa ja työtä tekemässä.

Talkoolaisilla oli intoa tehdä työtä ja samalla saada uutta oppia kotiin viemisiksi. Ties vaikka jossakin maakunnassa piankin ennallistettaisiin uusia soita nyt saatujen oppien siivittämänä. Parin päivän työn tuloksena valmistui viisi upeaa patoa, joiden taakse vesi pysähtyi hienosti. Jo seuraavana aamuna suon vettyminen alkoi näkyä ojanvarsien tuntumassa.

Nyt tehdyt padot olivat tosin vasta ensiapua suon vesittämiselle. Patoja tarvitaan näin vähäisiinkin ojiin vielä lisää ja tiheämmin, jotta vesi saadaan ohjattua haluttuja reittejä pitkin suolle. Ensimmäiset padot ovat kuitenkin tärkeimmät, sillä niillä pidätetään pääosa vesistä ja suon luontaisen tilan palautuminen saadaan alkuun. Yhtä tärkeää kuin padon teko on huolehtia vedelle hyvä ja luontainen kulkureitti suolle, mahdollisimman kauas ojanvarresta. Vähän kuivahtanut suo imee valtavan määrän vettä, ennen kuin se vettyy kunnolla. Parhaiten työn vaikutuksen näkeekin vasta talven jälkeen, kun padot hidastavat sulamisvesien karkaamista pois suolta.

Toiveikkain mielin talkooväki palasi suolta sunnuntai-iltana takaisin tukikohtana toimineelle Loukkukosken savottakämpälle. Kastumatta selvisi viikonlopusta tuskin kukaan. Ellei saapas hörpännyt vettä, niin ainakin hikikarpalot kihosivat otsalle ja selkämykseen työn touhussa kuin vanhanajan savottamiehille konsanaan.

Ensi kesänä työ jatkuu. Jokainen teistä on tervetullut talkoisiin – kenties Keski-Pohjanmaan syrjäisimpään kolkkaan.

Kirjoittaja on Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin aluesihteeri.

Teemu Tuovinen

Padon rakentaminen on alkamassa: vasemmalta; Voitto Yhtiö, Esko Rajala, Antti Uusi-Laitila ja Terttu Rajala.

Lahjoita luonnolle – tue suojelutyötämme

Tuire Laurinolli

Ostaisinko palan ikimetsää? Ryhtyisinkö kummiksi? Tukisinko kampanjaa? Veisinkö tuomisiksi metsälahjakortin? Tilaisinko haapakorun?

Luonnonperintösäätiön suojelutyötä voi tukea monella tavalla.

Kertalahjoituksen voit kohdistaa uusien suojelualueiden ostoon yleensä tai kampanjoiden kohteisiin:

Osta pala ikimetsää lahjaksi tai itsellesi! Näin tuet uusien suojelualueiden hankintaa. Säätiömme kautta jokainen luonnonystävä voi "omistaa" palan metsää. Voit osoittaa lahjoituksen suoraan tulevien metsien ostoon tai ostaa palan joltakin suojelualueistamme. Suuremmasta lahjoituksesta toimitamme halutessasi sertifikaatin tai lahja-adressin. Lahjoituksen voit tehdä myös kauniilla *metsälahjakortilla*, joita on saatavissa osalta alueistamme. Yhdellä eurolla suojelet kaksi neliömetriä metsää tai kymmenen neliömetriä suota.

Lahjoita kampanjaan! Tukemalla kampanjoita edistät suojelua alueellisesti. Meneillään on suokampanja Pohjanmaalla ja suometsäkampanja Pirkanmaalla. Varoja kerätään yhä myös Kuukkelimetsään Kymenlaaksossa.

Kummina lahjoitat säännöllisesti kuukausittain tai kerran vuodessa. Vähimmäissumma on 10 euroa kuukaudessa, opiskelijalle tai vähävaraiselle 5 euroa kuukaudessa. Voit liittyä Metsän kummiksi, Suokummiksi tai Kuukkelimetsän kummiksi. Metsän kummina tuet säätiön metsiensuojelutyötä, Suokummina Pohjanmaan suokampanjaa ja Kuukkelimetsän kummina Kymenlaakson keräystä. Kummit saavat vuosittain diplomin suojelemastaan alasta, säätiön vuosijulkaisun ja postikorttikokoelman uusista suojelualueista.

Voit myös järjestää **merkkipäivä-** tai **muistokeräyksen** säätiön hyväksi. Keräyksen tuotosta toimitetaan haluttaessa lahja- tai muistoadressi, josta ilmenee suojeltu pinta-ala. Lahjoitus voidaan kohdentaa halutulle alueelle. Ennen keräyksen aloittamista ota yhteyttä säätiön toimistoon.

Säätiön hyväksi voi tehdä **testamentin**. Testamenttilahjoituksilla on pelastettu monta luonnon turvapaikkaa. Esimerkiksi vuonna 2013 säätiö sai näin suojelun piiriin yli 120 hehtaaria uusia suojelualueita.

Myyntituotteitamme ovat *Turvapaikkoja elämälle* –juhlakirja, haapakoru, haapalogopaita ja joulukortit, joiden tuotto käytetään suojelutyöhön. Tuotteita voit ostaa verkkokaupastamme.

Lahjoitustili: FI78 5494 0950 0224 93
Lahjoita verkkomaksulla netissä:
www.luonnonperintosaatio.fi/lahjoita

Rahankeräyslupa: Poliisihallitus 23.7.2015
lupanumero POL-2015-4516

Osallistu juhlakeräykseen
1.10.–31.12.2015
FI78 5494 0950 0224 93
viite 20970

Tuire Laurinolli

Tervetuloa yrityslahjoittajaksi

Yritykset ovat tervetulleita säätiön lahjoittajiksi. Voimme räätälöidä yrityksen toiveiden mukaisen tavan lahjoittaa tai kohdentaa lahjoituksen esimerkiksi tietylle alueelle. Myös yritys voi liittyä säännölliseksi tukijaksi, Metsän kummiksi.

Yhdessä löydämme sopivimman tavan tukea suojelutyötämme.

Repuista ja retkistä siivu säätiölle

Luonnonperintösäätiö aloitti vuonna 2015 yhteistyön retkituotteita suunnittelevan ja myyvän Retki Finland Oy:n kanssa. Jokaisesta myydystä Puolukka- ja Mustikka-marjarepusta yritys lahjoittaa osuuden säätiölle.

Uusi yrityskumppani on GPS-retket, joka tekee retkiä suomalaiseen luontoon ja maaseudulle. Lihasvoimin – pyöräillen, patikoiden ja meloen – tehdyillä retkillä tulevat tutuiksi reitin kansallispuistot ja muut hienot luontokohteet mutta myös suomalainen maaseutu ja paikalliset matkailuyri-tykset. Retkien opastus tapahtuu GPS-laitteeseen merkityn reitin ja opasvihkosen avulla.

Vuodesta 2016 alkaen GPS-retket luovuttaa jokaisesta retkestä saamastaan tuotosta osan Luonnonperintösäätiölle tukemaan suojelua reitin lähialueella. Reittejä on viisi eri puolilla Suomea. Yksi niistä kulkee neljän kansallispuiston kautta Isojoen Lauhanvuoresta Ruoveden Helvetinjärvelle.

Mikko Hovila

Yhteisömuotoinen yritys voi vähentää 850–50 000 euron lahjoituksen tuloverotuksessaan, sillä verohallinto on nimennyt Luonnonperintösäätiön vähennyskelpoisten rahalahjoitusten saajaksi vuoden 2020 loppuun asti. Verovähennykseen ovat oikeutettuja osakeyhtiöt, osuuskunnat, säästöpankit, säätiöt, kunnat, valtio ja valtion laitokset sekä kuolinpesät. Vähennysoikeus ei koske yksityishenkilöitä, henkilöyhtiöitä eikä liikkeen- ja ammatinharjoittajia.

Tue tekemällä

Luonnonperintösäätiön hyväksi voi toimia myös tekemällä. Osa teoista kanavoituu lahjoituksiksi, kuten koululaisten taksvärkit. Helsingin Viikin normaalikoulun oppilaskunta on lahjoittanut kahden vuoden taksvärkkituottoina säätiölle yli 6 000 euroa.

Työllään säätiötä tukee myös usea ympäristön hyvää ajatteleva pienyritys. Esimerkiksi tamperelaiset Ekokampaamo Oranssi ja Tampereen Luontokauppa sekä Inkivääri Hämeenlinnassa myyvät säätiön metsälahjakortteja ilman provisiota.

Tukijoissa on myös taiteilijoita. Teemu Järvi lahjoittaa korppijulisteensa myynnistä osuuden ja Jarkko Sandell runoteoksensa tekijänoikeuspalkkiot. Samuli Arkko ja Jukka Rastas ovat niin ikään lahjoittaneet osan Puula-kirjansa myyntituotoista. Monet luontokuvaajat antavat valokuviaan Luonnonperintösäätiön käyttöön palkkiotta.

Kerro kaverille säätiön työstä! Elissa Eriksson aloitti syyskuussa 2015 Facebook-kampanjan "Ostetaan metsät ja suot ennen kuin joku keksii tehdä niillä rahaa". Kampanja tuotti parissa viikossa yli 10 000 euroa satoina lahjoituksina ja toi säätiön Facebook-sivuille yli 600 uutta tykkääjää.

Ikimetsän ystävät ry. tukee säätiön työtä tiedottamalla muun muassa messuilla sekä järjestämällä retkiä ja talkoita säätiön suojelualueilla. Yhdistyksen jäsenenä pääset nauttimaan luonnon ja luonnonhoidon iloista.

Tukijoihimme voit tutustua myös netissä: www.luonnonperintosaatio.fi/tukijoita

Tunnelmallinen 20-vuotisjuhla Yli-Myllyssä

Anneli Jussila

On lämmin, ukkostava elokuun viimeinen lauantai, kun Luonnonperintösäätiön 20-vuotisjuhlaa vietetään Yli-Myllyn suojelualueella Lopella. Paikalla on enimmillään noin 50 vierasta, heistä suurin osa henkilökohtaisesti kutsuttuja. Joukossa on iloksemme myös paikallisia asukkaita, jotka ovat tulleet juhlaan lehti-ilmoituksen kutsumina.

Juhlan ohjelmaa sovitellaan sään ja sadekuurojen mukaan. Ensin helottaa kuuma loppukesän aurinko, kohta lankeaa tiheä sade maiseman ylle. Alussa juhlaväki on asettunut lammaslaitumen reunaan, Yli-Myllyn vanhan pihapiirin tuntumaan. **Pentti Linkola** käsittelee tervetuliaispuheessaan säätiön suojelualueiden merkitystä ja laatua, valitellen sitä että joillakin suojelualueillamme on rakennuksia, kaupan kylkiäisinä tulleita. Puheen jälkeen on tarkoitus kuulla **Tanja** ja **Kusti Vuorisen** musisointia. Mutta jo Linkolan puhuessa alkaa ukkonen jyristä – samoin kävi edellisen vuoden retkellä Metsänpeittoon. Juhlaväki pakenee vähän kerrassaan sadetta sisätiloihin, Yli-Myllyn päärakennukseen, jonka sateenhämyiseen saliin kaikki mahtuvatkin.

Sisällä Pentti Linkola toteaa, että joutuu perumaan sanansa koskien suojelualueille siunautuneita rakennuksia.

Sisätilaan pakkautuminen osoittautuu onnistuneeksi musiikkiesityksen ja yhteislaulun kannalta, tunnelma tihenee käsinkosketeltavaksi. Kuullaan Tanjan ja Kustin upeina instrumentaaliesityksinä inkeriläisiä kansanlauluja ja Oskar Merikannon koskettava *Soi vienosti murheeni soitto* sekä Kustin sävellys *Sanoin kuvaamaton kauneus*. Soittimina ovat kantele, oboehuilu ja haitari. Yllätysnumerona kuullaan Pentti Linkolan vaikuttava yksinlaulu *Karjalan Katjusha* (oma sovitus). Sen jälkeen lauletaan yhdessä: *Tuonne taakse metsämaan, Tuku tuku lampaitani, Yksi ruusu on kasvanut laaksossa*…

Pidetään puheita – Seppo Ojala ojentaa säätiön toiminnanjohtajalle Pohjanmaan piirin kunniakirjan, jossa onnitellaan sekä säätiötä että Ikimetsän ystäviä yhteisen merkkipäivän johdosta. **Pentti Tiusanen** puhuu luonnonsuojelun vaikeutumisesta maan ilmapiirin ja uuden hallituksen linjausten myötä sekä siitä miten Metso-ohjelman leikkauk-

Jukka Ruutiainen

Sateen jälkeen metsänhaltian huilu houkuttelee juhlaväen ulos talon suojista.

set tulevat konkreettisesti heikentämään suojelua tulevina vuosina.

Lampurit **Hannu** ja **Mervi Riihenperä** kertovat kiinnostavasti alueella laiduntavista ns. Jaalan lampaista. Yli-Myllyn myyjän, **Terttu Koskisen**, tahto on toteutunut myös siinä että alueen perinnemaisemaa hoitavat nyt lampaat.

Aina sään salliessa syödään ja juodaan ulkopöytien ääressä ja juhlateltassa. Ikimetsän ystävät on järjestänyt sekä suolaista että makeaa tarjottavaa kuuman juotavan kera.

Lopuksi toiminnanjohtaja kuljettaa ryhmän katsomaan Yli-Myllyn metsää. Kuljetaan pitkin harjunreunan kärrypolkua, jonka polkumaista linjaa pidetään auki historiallisena tienä vanhalle myllynpaikalle, mistä rohkeimmat jatkavat alueen vaikeakulkuisimpiin osiin. Yhdestä Koirajoen ylityksessä sattuneesta kastumistapauksesta huolimatta kaikki pääsevät palaamaan virkistyneinä juhlapaikalle. Osa innokkaimmista juhlijoista jää vielä tuntikausiksi nauttimaan alueen tunnelmasta virallisen ohjelman päätyttyä.

Kuva ylhäällä: Linkola ja megafoni.
Kuva: Esko Kuusisto
Kuva keskellä: Tanja ja Kusti Vuorinen.
Kuva: Esko Kuusisto

Anneli Jussila

Juhlaväkeä.

Ikimetsän ystävien toimintaa vuonna 2015

Anni Kytömäki & Marika Tudeer

Luonnonperintösäätiön tukiyhdistys on juhlinut tänä vuonna 10-vuotista taivaltaan. Yhdistys perustettiin tammikuussa 2005. Ikimetsän ystävät ry auttaa Luonnonperintösäätiötä tiedottamisessa, varainhankinnassa, suojeltavien metsien etsinnässä sekä luonnonsuojelualueiden ylläpidossa, kuten soiden ennallistamisessa ja perinnemaisemien hoidossa.

Juhlavuonna Ikimetsän ystävät jatkoi tuttuun tapaan tiedottamista säätiön toiminnasta esimerkiksi kirja- ja metsämessuilla. Lisäksi järjestettiin useita yleisötapahtumia. Tässä muutama esimerkki.

Solstrandin Säkeet ja Sävelet yhdisti luontoa ja kulttuuria 28. kesäkuuta

Kesäinen tapahtuma järjestettiin Lopen Pilpalassa yhdessä Lopen luonnonystävien kanssa. Solstrand-nimisen talon puutarhassa oli tarjolla villivihannesruokia, runoja ja musiikkia. Alun perin pieneksi luontorunojen lukuhetkeksi ajateltu tapahtuma laajeni kolmituntiseksi monipuoliseksi kulttuuriiltapäiväksi, joka sisälsi niin runoja, mietelmiä, soittoa, laulua kuin villiruokaakin. Periaate oli, että kuka tahansa sai astua esiin lukemaan luontoteemaisen mielirunonsa.

Lukijoita ja lausujia oli yhteensä kuusi ja runoja kymmeniä. **Pirkko Arola**, **Markku Tanttu** ja **Ella Toivonen** lukivat omia runojaan, **Olli Ikonen** suosikkejaan eri runoilijoilta ja **Marika Tudeer** yhden *Eeva Kilveltä*. **Antti Polameri** luki isänsä, nuorena kuolleen *Veikko Polameren* tuotantoa. Runojen lomassa eri kokoonpanot soittivat ja lauloivat monenlaista luontoaiheista musiikkia. IMY:n työntekijä **Marjo Viitanen** myi kirjoja, kortteja ja paitoja ja otti vastaan uusia jäseniä.

Tarjolla oli niittysuolaheinäkeittoa, nokkossämpylöitä sekä villivihannespestoa, juomana minttuvettä ja jälkiruokana raparperipiirakkaa kuusenkerkkäsiirapin kera. Ruokien raaka-aineista iso osa oli todellista lähiruokaa: kerätty Solstrandin puutarhasta eli Marika ja **Lassi Tudeerin** pihasta.

Markku Palm

Solstrandin nuorin esiintyjä oli viulistin alku Eino Sahari.

Yli-Myllyssä talkoiltiin 25. heinäkuuta

Luonnonperintösäätiön Lopella omistama Yli-Myllyssä on vanha pientila, joka kattaa kuutisen hehtaaria metsää ja pienen pihapiirin. Menneestä maailmasta muistuttavat päärakennus, aitta, navetta ja riihilato. Rakennukset tulivat säätiölle kaupan mukana vuonna 2008. Perinnemaiseman ylläpitämiseksi pihapiirissä on järjestetty hoitotalkoita useana vuonna. Tänä vuonna Ikimetsän ystävien ja säätiön talkoissa niitettiin ja kitkettiin pihapiirin kasvillisuutta.

Taivallus Keijunmetsässä 13. syyskuuta

Yhdistys, Luonnonperintösäätiö ja Lopen luonnonystävät järjestivät sieniretken Hämeenlinnan Renkoon säätiön omistamalle Keijunmetsän suojelualueelle. Kuivan syksyn takia osattiin jo ennakolta odottaa, ettei saalista juuri saataisi. Ruokasienten vähäisyys ei kuitenkaan haitannut. Retkellä ihailtiin taulakääpien kirjomia koivunrunkoja, jättiläishaapoja ja Paloniitunjärven rannan keltakurjenmiekkoja. Retkeläisten ikähaitari ylti parista vuodesta yli kuuteenkymmeneen. Säätiön toiminnanjohtaja **Anneli Jussila** kertoi alueen historiasta, ja sienien maailmaan tutustuttivat **Lauri Jussila** ja **Anni Kytömäki**.

Ylhäällä: Olli Ikonen lausui varmalla ammattitaidollaan suosikkejaan eri kirjoittajien luontoaiheisista runoista. Kuva: Marika Tudeer

Vieressä: Loppilaisia lapsia sieniretkellä Keijunmetsässä. Kuva: Marika Tudeer

Solstradin Säkeet ja Sävelet -tapahtuman tunnuskuvan on piirtänyt Markku Tanttu.

Otso Ovaskainen

Helsingin yliopiston tutkijoiden Jenni Hottolan ja Dmitry Schigelin kääpäistutukset Limbergin suojelualueella vuonna 2009 ovat onnistuneet hyvin. Syksyllä 2015 Reijo Penttilä totesi kuusten lahorungoista neljä istukaslajia, joista kaksi uhanalaisia. Lahokuuset elättävät myös useita muita silmälläpidettäviä lajeja, kuten peikonnahkaa ja punakarakääpää.

Ilpo Piiroinen

Säätiö vietti 20-vuotisjuhlaa Yli-Myllyssä Lopella.

Juha Suonpää

Luonnonperintösäätiön juhlaseminaari 21.11.2015 Hämeenlinnassa keräsi lähes satapäisen joukon metsämietteiden äärelle. Päivän aikana kuultiin muun muassa toiminnanjohtaja Anneli Jussilan esitys säätiöstä ja suojelualueista, kirjailija Anni Kytömäen pohdintaa metsän lumosta ja Ikimetsän ystävien puheenjohtaja Jussi Kytömäki kurkistus yhdistyksen 10-vuotisesta taipaleeseen.

Hannu Rantala

Hannu Rantalan riistakamerat seuraavat ilvesten elämää Sorklonvainion ja Enäjärven suojelualueiden liepeillä.

Anneli Jussila

Säätiö teki tarjouksen Urjalan Kärrin metsästä, mutta sen osti suojeluun lopulta Ely-keskus. Myyjä teki ratkaisunsa myynnistä suojeluun luettuaan säätiön juhlakirjan.

Anneli Jussila

Kauniina syyskuun päivänä Keijunmetsässä Rengossa, säätiön ja Ikimetsän ystävien yhteinen retkipäivä.

Tulviva ja poluton

Juuri tästä, hevosen hautakiven kohdalta, poikkeaa pikkutie metsään. Tuuheaan kuusikkoon, kohti pohjoista kuin hieman epävarma kompassinneula, se puikkelehtii kapeana ja kutsuvana. On varhainen kevät, huhtikuun loppupäiviä, ja puiden alla varjoissa vielä hieman lunta.

Tie kuljettaa läpi sulkeutuneen kuusiston ja yli avoimen mäntykankaan. Metsä ympärillä humisee ja tiessä on vanhanajan huolettomuutta – mutta milloin tahansa, seuraavalla käynnillä, puut voivat olla poissa ja tilalla paljakka. Tämä ei ole Holmbergin maalaus vaan koneiden valtakauden talousmetsää, vaikka juuri nyt hetkeksi omiin oloihinsa unohtunutta.

Alempana metsätie alkaa puskea puuntaimia, haarautuu, muuttuu kinttupoluksi. Ylitän hiljaisesti rajan… tulen suojeltuun metsään.

Voi hengähtää helpotuksesta, kuin sotatantereelta siirtyisi rauhan tilaan.

On onnellista, että Keijunmetsä sijaitsee kaukana autoteistä, pitkän polun päässä. Metsää on joskus jonkin verran hakattu, paikoin viljeltykin, mutta jo vuosikymmeniä sitten se on hitaasti alkanut lääkitä itseään takaisin villiksi luonnoksi.

Elpymisen näkyvin piirre on erilaistuminen. Vain talousmetsässä pyritään samankaltaisuuteen: riveihin istutetut puut ovat kuin marssiin jähmettynyt vihreäunivormuinen armeija, kloonattu ja kerralla tuhottava. Täällä mikään ei ole täsmälleen samanlaista, ja silti yksilö ei ole tärkeämpi kuin kokonaisuus. Eri puulajit kasvavat rinnan, sekaisin, sattumanvaraisuudessa. Nuoria terhakoita taimia, keski-ikäisiä voimansa tunnossa paksunevia runkoja, leveälatvuisia kypsän iän saavuttaneita naavapartoja ja ilmeikkäitä vanhenevia sukupolvia jäkäläisinä ja kääpäisinä. Mitään ei korjata pois, siistitä, suljeta ulkopuolelle. Käpy jää siihen mihin putoaa, pökkelö romahtaa paikoilleen. Kuoleminen sallitaan ja sallii. Loppu ja alku kiertävät kehää, jossa kaikki palaa ikuisesti.

On korkeiden vesien aika. Villi kevät antaa metsän ja järven yhtyä – Paloniitunjärvi tulvii puiden alle, vesilinnut uivat metsään, kalat kutevat juurakoiden välissä. Härkälintu pitää karmeaäänistä soidintaan aivan tuossa puun takana. Oksistossa veden päällä laulavat siepot ja sirittäjä ja metsän tiaiset.

Ylempänä ilmaantuu kuiva kumpare, pikku aukea, johon aurinko pääsee helottamaan yhä lehdettömien haapojen välistä. Tähän täytyy jäädä ihmettelemään, istua lämpimälle puunrungolle. Antaa ensimmäisen perhosen laskeutua. Syntyy uusi pieni maailma, ainutkertainen olioiden suhde toisiinsa. Syntyy paikka, joka antaa osallistua luomiseensa.

Täällä ymmärtää, että metsä ei suojeltuna ole enää sama metsä: se muuttuu itse suojaksi, eläväksi tilaksi. Metsä ympäröi ja sisältää kulkijan. Se on elävä temppeli jonka patsaat katsovat kaikkiin suuntiin. Ollaan metsän sisällä, sisätilassa – joka on ulkona. Ei ole enää polkua täältä sinne, ei määränpäätä joka jakaisi ajan, paikan ja maailman.

Tällä aukealla näkee, miksi metsät olivat ensimmäisiä temppeleitä, miksi pyhien lehtojen jumalat elivät kohtalonyhteydessä puiden kanssa. Kun puu kaadettiin, kuoli samalla jumala. Kun puu suojellaan, jumala syntyy. Pyhä on pysähtymistä ja rauhaan jättämistä. Hyödystä luopuessaan ihminen lakkaa vastustamasta. Hän menee metsän sisään aseettomana, ja metsä tulee hänen sisälleen. Ihmisellä on pääsy vihreisiin huoneisiin, kammareihin, sisäkkäisiin saleihin, joihin avautuu läpikuultavia ovia, vain seittien sulkemia. Niistä voi astua huoneesta toiseen, ensimmäisen oven jälkeen aukeaa loputtomasti uusi.

Metsänsisuksessa piilee myös kätköjä, kellareita salaisuuksineen. On rajattomasti jotain, mitä yksikään ihminen ei tiedä eikä voi mitata. Jotain joka tulvii. On näkymättömiä eläviä seiniä, jotka joskus armosta avautuvat salaisiin käytäviin, ajan madonreikiin.

Pieniä maailmankaikkeuksia, rinnakkaismaailmoja, metsän puutarhoja joissa ei kasva ainuttakaan hyvän ja pahan tiedon puuta. Siellä kasvavat elämän puut.

Anneli Jussila

Raimo Hakila

Runollinen metsäaukea

Metsä vetää hämärää ylleen,
yksinäisyyttä, kuin harsoa kasvojen eteen,
puita tuskin, rakastettuja, enää tunnen,
ja joki on jäätynyt koko pituudeltaan.

-
Pielinen virtaa kaakkoon
Sulaa keväällä,
ottaa latvavedet syliin,
kuljettaa puupalat ja veneet,
vedet, siinä virtaa kaikki.

Nouse Pielistä, myötävirtaan,
kehitysseuduilta kauas, museomaihin,
nauttimaan nälkääsi puhdasta pettuleipää,
edistävää kulttuuriasi pakoon,
jaakkojen hämärän aitan nurkkaan.

Paljon ei ole sattunut niiden aikojen jälkeen.
Mutta koskaan ei kettu juokse jäätä
mennätalven jälkiään pitkin.

Anto Leikola
Oudeis, 2012, Edico

Anto Leikolan kuvan on ottanut hänen nuoruudenystävänsä Matti Klinge.

Laudoitetut ikkunat harmaassa talossa.
Joku soutaa ohi hitaasti vielä myöhällä
värittömällä virralla.
Kenelläkään ei ole annettavaa lisää tähän mikä jo on.
Puut loistavat aikaa vastaan,
tuhkanharmaata taivasta vasten tuli,
kuin tähtien nuotiot.
Linnut pitkin magneettikenttiä,
jokainen siivenisku luo,
jokin pitää koossa; aurat,
pyhän kolmion kärjet, yhteisyys,
suojauksen merkki.
Seison pisteenä kuin hiilloksen
hiili metsässä,
ihmiskunnan viisauden valo,
vain matka pimeän taajuuksilla.
Emme käsitä edes itseämme.

Linnut jäävät laulamaan, eivät nämä samat,
laulun ääni jatkuu ja lento.

.....

Raaka-aineiden ryöstäjät ovat valmiina,
odottavat pohjoisnavan sulamista.
Parempi jos vedenpaisumus huuhtoisi,
Nooan uusi arkki.
Alkukalat vailla siipiä.
Miljoonien vuosien matka –
mitä olimme; ketjut poikki.
Itsen tila niin suuri, ei mahdu muuta,
ja niin pieni, sulkee pois eläinten ja Jumalan viisauden.
Vanhasta männystä virtaa voimaa
kun kosketan,
punaisten kukkakerkkien siemenet
suunnattomaan myrskyyn;
riepottaa poikki oksia,
repii hajalle rakennelmia,
mutta ei tule nähdyksi, kuulluksi.
Ääriviivat valuvat
sekaisin kadoksiin, hukkaan;
mahla maailman puista.

Anne Hänninen

Kokoelmista *Hiekkaleijat, 2012, Wsoy*
ja *Mustat peilit, 2015, Wsoy*

Kuva: Marjaana Saarenpää

Luonnonperintösäätiön suojelualueet

*Suojelualueillamme **saa***

- liikkua lihasvoimin sekä

- kerätä marjoja ja ruokasieniä.

*Suojelualueillamme **ei saa***

- ottaa kasveja eikä kasvinosia,

- metsästää, vahingoittaa eikä häiritä eläimiä,

- vahingoittaa maaperää,

- tehdä tulta eikä leiriytyä eikä

- ajaa moottoriajoneuvoilla

Rauhoitusmääräykset ovat osin aluekohtaisia. Jos haluat tarkempaa tietoa jonkin alueen määräyksistä, ota yhteyttä.

Luonnonperintösäätiön suojelualueet

Alueet ryhmiteltyinä maakunnittain

ETELÄ-KARJALA

1 Akanvaara

Parikkala, 25 ha, 2000

Itäisiä lajeja ylläpitävä koivuvaltainen metsä ja ihastuttavat kukkaniityt. Tilaan kuuluva 1950-luvun talo toimii talkoolaisten ja tutkijoiden tukikohtana.

28 Mäkrämäki

Ruokolahti, 19 ha, 2011

Komea "kalevalainen" metsä Myllylammen pohjoisrannalla, Mäkrämäellä ja Syvämäellä. Suuria korkeusvaihteluita, runsaasti lahopuuta ja uhanalaisia eliölajeja. Lohkareita, jyrkänteitä, luolia.

45 Kaikkallio

Imatra, 17 ha, 2013

Lähes luonnontilaista, lahopuustoista lehtosekametsää. Aluetta hallitsee Kaikkallio hiidenkirkkoineen. Kaikkallion jyrkänteet ja halkeamat sekä eteläosan rehevä jokilaakso lehtipuureunuksineen lisäävät alueen monimuotoisuutta.

ETELÄ-SAVO

5 Kyöpelinvuori

Mäntyharju, 17 ha, 2004

Sokeritopan muotoinen kallio, luonnontilainen puro ja vaikuttavaa taigametsää keloineen.

HÄME

4 Harju

Loppi, 9 ha, 2003, 2004

Kuusta kasvava korpi moreeniharjanteen kainalossa, sammalparatiisi.

10 Tahjanjärven metsä

Tammela, 9 ha, 2005

Kiehtova läpileikkaus Tammelan ylängön metsätyypeistä, rakentamatonta järvenrantaa.

14 Keltalammen metsä

Heinola, 8 ha, 2008

Kaunis erämainen lampi ja ehjä kangasmetsä asumattomalla seudulla, karhun kulkumailla.

16 Yli-Mylly

Loppi, 6 ha, 2008, 2011

Kaunis ehjä harju, pikku joki, rehevä puusto, niittyjä ja tunnelmallinen pihapiiri. Alueen niittyjä laiduntavat kesäisin lampaat.

23 Mielikinmetsä

Orimattila, 10 ha, 2010

Sankka kuusimetsä jossa lehtipuuta, mm. harvinaisia metsälehmuksia. Kennankallion rinteellä ja päällä metsä muuttuu komeaksi kilpikaarnamänniköksi.

27 Sammalinen

Riku Turtolan muistometsä Jokioinen, 7 ha, 2010

Lähes koskematon, ehjä havumetsä, jossa erityisen paljon tuulenkaatoja, pökkelöitä ja lahopuuta.

30 Keijunmetsä

Hämeenlinna, 14 ha, 2011

Kahden kaupan kautta syntynyt kokonaisuus, johon kuuluu kangasräme ja vanhaa, rauhassa kasvanutta kuusivaltaista sekametsää Paloniitunjärven rannassa.

33 Lukko

Hämeenlinna Hauho, 3 ha, 2012

Säätiön pienin suojelualue, rehevä ja monipuolinen – suota, kuusikkoa ja kalliojyrkänne, jonka suojissa viihtyvät harvinaiset metsälehmukset.

39 Harjava

Hämeenlinna, 6 ha, 2013

Metsäsaarekkeiden kirjoma kolmiomainen niitty ja sen kuusivaltaiset ympärysmetsät, jotka viistävät lähiseudun pähkinä- ja lehmuslehtoja. Ravinteisuutta ilmentävät muun muassa taikinamarja ja näsiä.

42 Lahnavuori

Humppila, 14 ha, 2013

Yli puolet alueesta kattaa vanha, paksusammalinen kuusimetsä, joka kiertää yhtenäisenä nuorempia kalliomänniköitä. Metsä ulottuu lännessä Kiipunjärven rantaan. Maastonmuodoiltaan vaihteleva: kalliorinteitä ja -kumpareita, soistumia ja lampareita. Myös geologisesti arvokas suojelukohde.

KAINUU

37 Pahapuro

Ristijärvi, 10 ha, 2013

Lähes kilometri kaunista luonnontilaista puronvartta vanhoine lehtipuineen. Reunusmetsissä myös kuusikkoa ja suuria mäntyjä sekä pikkuaukioita. Säätiön ensimmäinen suojelualue Kainuussa.

46 Tulijoki

Puolanka, 56 ha, 2014

Kangasmetsien ja rämeiden muodostama kokonaisuus kirkasvetisen tammukkajoen varrella. Metsä suurelta osin yli satavuotiasta, paikoin yli 150-vuotiasta. Alueen itäpäässä tulvaluhtaa. Metsässä viihtyvät pohjantikka ja kuukkeli, jokivarressa majavan lisäksi saukko.

KESKI-SUOMI

21 Aittosaari

Viitasaari, 5 ha, 2010
Viehättävä ja ilmeeltään vaihteleva saarimetsä pohjoisella Keiteleellä.

35 Metsäpirtti

Uurainen, 7 ha, 2012
Järeähköjen haapojen ja muiden lehtipuiden ryydittämää korpikuusikkoa ja rämettä maarunkoineen ja pökkelöineen.

41 Mörkökorpi

Saarijärvi, 8 ha, 2013
Harvinaisen luonnontilaista aarnikuusikkoa, jonka ilmettä monipuolistavat vanhat lehtipuut ja kilpikaarnapetäjät. Länsilaidalla on kostea korpi ja keskellä hehtaari umpeutuvaa niittyä sekä pihapiiri vanhoine puineen.

43 Linnunlaulu

Konnevesi, 7 ha, 2013
Osin hyvin kivikkoista kuusi- ja mäntymetsää. Lännessä kahden Papulammen ja niiden välisen puron rantaa, idässä paljon koivua ja haapaa sekä liito-oravan asuinsija. Kolmannes metsästä sata vuotta sitten tapahtuneen tulipalon jäljiltä.

KYMENLAAKSO

38 Hiirettelänvuori

Iitti, 18 ha, 2013
Kymijoen rannalla kohoava Hiirettelänvuori reunametsineen. Lännessä ja idässä vuoren suojana vanhaa kuusimetsää. Poikkeuksellisen monipuolinen lehtipuusto – raitojen runsaus ihastuttaa. Säätiön ensimmäinen suojelualue Kymenlaaksossa.

LAPPI

20 Ullatieva

Enontekiö, 11 ha, 2009
Kahden järven välisellä harjulla kasvava maisemallisestikin upea vanha metsä pohjoisessa Lapissa, lähellä Pallas-Ounastunturin kansallispuistoa.

32 Pyrynmaa

Inari, 80 ha, 2012
Luonnon ja maisemien rikkautta Ivalojoen rannalla: aihkien kirjomia rinnemänniköitä, vanhaa sekametsää keloineen, tulvakoivikoita, jyrkänteitä, lampi, pieniä soita ja puro.

PIRKANMAA

2 Mustikkamäki

Pälkäne, 7 ha, 2001
Maisemallisesti tärkeä metsäkappale järven ja hämäläiskylän läheisyydessä.

8 Korpivainio

Aimo Saksalan luonnonperintömetsä
Kangasala Kuhmalahti, 26 ha, 2005
Längelmäveden rantaan ulottuva, monipuolinen ja runsas metsä, jossa on aarniomaisia ytimiä.

17 Haapalaakso

Urjala, 5 ha, 2009
Isoja haapoja ja runsaasti lahopuuta sisältävä aarniometsä, joka on syntynyt entiselle metsälaitumelle.

18 Pyssynkangas

Urjala, 7 ha, 2009
Aito ikimetsä, liito-oravan elinpiiri, jossa on huomattavan suuria kuusia ja havumetsän sisällä myös vanhoja lehtipuita. Keskellä jyrkkä kallio keloineen.

22 Metsola

Valkeakoski, 7 ha, 2010
Monimuotoinen vanhan metsän alue, jonka arvoa nostavat liito-oravan elinpiiri ja kolme pientä puustoista suota.

44 Metsänpeitto

Pentti Linkolan nimikkometsä
Urjala, 18 ha, 2013–14
Kauttaaltaan vanhaa havuvaltaista metsää, jossa vanhoja koivuja ja haaparyhmiä. Paljon eri-ikäistä lahopuuta. Kauniit maastonmuodot – laaksoja, sammaleisia kallioharjanteita, suuria kiviä, jyrkänteitä. Metsän läpi kulkeva puro osin luonnontilainen.

POHJANMAA

26 Koppelonpesä

Kristiinankaupunki ja Karijoki, 11 ha, 2010
Kuntarajan molemmin puolin lahopuustoista, muun muassa liito-oravan asuttamaa kangasmetsää sekä avointa kalliomännikköä.

34 Heinineva

Alajärvi, 37 ha, 2012–13
Pohjanmaan hienointa suojelematonta suota, jonka pesimälinnusto erityisen monipuolinen lokkiyhdyskuntineen, kahlaajineen ja riekkoineen.

47 Virvatuli

Halsua, 62 ha, 2014
Ojittamatonta suota ja pirunpeltojen kirjomaa kangasmetsää Halsuan ja Perhon rajalla. Metsäpeurojen laidunmaita.

50 Syrjäjoki

Perho, 15 ha, 2015
Tiheäpuustoista rämettä, jonka lounaislaidalla virtaa pieni lehtipuiden ja katajien reunustama Syrjäjoki. Itä- ja koillisosassa kaksi koivujen ja haapojen vallitsemaa metsäsaareketta.

POHJOIS-KARJALA

9 Tervavaara

Nurmes, 46 ha, 2005
Vanhan aarniomaisen metsän suojelualue: liito-oravan, metson ja majavan asuinsijoja. Alueeseen kuuluu myös lampia ja puroja.

29 Vanamonsalo
Valtimo, 21 ha, 2011
Rehevää varttunutta kuusimetsää Koivuvaaran etelärinteellä. Alueeseen kuuluu luonnontilaan palaavia hakkuuaukeita, niittyjä ja ketoja sekä hirsirunkoinen talo.

POHJOIS-POHJANMAA

6 Konttikangas-Karjoneva
Siikajoki, 92 ha, 2005, 2011
Säätiön suurin suojelualue. Konttikankaasta puolet on metsää ja puolet ojittamatonta rämettä. Sen kaakkoispuolella avautuu Karjoneva, jonka ennallistaminen lintukosteikoksi etenee hyvin.

31 Koskenranta
Kuusamo, 14 ha, 2011
Kappale koskematonta havumetsää itärajan tuntumassa lähellä suurta ojittamatonta Toolansuota. Alueeseen kuuluu noin kilometri kauniin Multikosken ja Multijärven rantaa.

40 Aarnivalkea
Kuusamo, 56 ha, 2013
Osa erämaista kokonaisuutta kymmenkunta kilometriä Kuusamon kirkolta lounaaseen. Suurehkoja metsäsaarekkeita, joiden välissä suota käkkärämäntyineen ja lampareineen. Vaihteleva lähimaisema ja kaunis kaukomaisema Kuusamon sinisille vaaroille.

POHJOIS-SAVO

19 Käpyranta
Tervo, 26 ha, 2009–14
Moni-ilmeinen suojelualue Linnonsaaressa, sisältäen lähes kaikkia metsätyyppejä ja satoja metrejä Virmasveden rantaa.

SATAKUNTA

24 Tapiola
Arvi ja Eija Laaksosen muistometsä
Pori Noormarkku, 25 ha, 2010
Poosjärven Itälahden etelärannalla tulvivaa rantaluhtaa ja sitä reunustavia metsiköitä. Euroopanmajavan elinpiiriä.

25 Hömötiaisenmetsä
Eura, 4 ha, 2010
Pieni metsä suuren Pyhäjärven läntisellä rannalla, ytimenään vanha kuusikko.

48 Arkinmäki
Rauma, 3 ha, 2014
Lehtolaikkujen ja korpikosteikkojen rikastamaa tuoretta ja lehtomaista kangasta Naturassa suojeltujen Pramin lehtojen kainalossa.

49 Tapiolanvainio
Kokemäki, 16 ha, 2015
Aarniomainen lahopuustoinen metsä asumattoman metsäalueen laitamilla: rehevää korpea ja lähteisyyttä, paljon tuulenkaatoja. Tervalepikot vaihtuvat kankaiden jykeviinkin kuusikoihin ja kallionlakien männiköihin. Pohjantikan, peukaloisen ja puukiipijän asuinsija.

UUSIMAA

15 Limberg
Jussi Pesolan muistometsä
Lohja, 16 ha, 2008
Todellinen eteläinen aarnio keloutuvine jättikuusineen ja maapuineen, aluskasvillisuutena pähkinäpensasta.

36 Tomteskog
Porvoo, 5 ha, 2013
Vanhaa, yli satavuotiasta kuusikkoa, iäkkäiden hieskoivujen luonnehtimaa metsänkolkka ja kilpikaarnamäntyjen valtaama matala kalliomäki.

VARSINAIS-SUOMI

3 Riihikosken metsä
Salo Kiikala, 10 ha, 2003
Rekijoen jyrkän itärannan komea kuusimetsä, lehtokasvillisuutta ja puronotkoja.

7 Enäjärven suoalue
Laitila ja Pyhäranta, 28 ha, 2005–07
Kolmen kaupan kautta syntynyt upea kokonaisuus, jossa vanhaa hämyistä kuusikkoa, kivenjärkäleitä, kalliomännikköä ja Enäjärven ruovikkoa saarineen.

11 Sorklonvainio
Pyhäranta, 14 ha, 2006
Monipuolinen, erikoisia vanhoja haapoja sisältävä metsä kallioselänteen ympärillä lähellä Ihodenjokea.

12 Topenginleija
Kustavi, 22 ha, 2007
Ilkipetäjiä suon ja kluuvijärven rantamilla sekä kaunis kalliometsä.

13 Mustakorpi
Nousiainen, 13 ha, 2008
Tiheä, sankka korpimetsä, jota juhlistaa kilpikaarnamäntyjä kasvava mäki.

Liity Metsän Kummiksi!

p. 044 302 5773
(ark. klo 11-15)
info@luonnonperintosaatio.fi
www.luonnonperintosaatio.fi

LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖN HALLITUS

Pentti Linkola
kalastaja-kirjailija, puheenjohtaja
Sääksmäki

Jukka Ruutiainen
metsäluontoneuvoja, varapuheenjohtaja
Vesilahti

Hallituksen jäsenet:

Timo Helle
eläintieteen tohtori
Sodankylä

Mikko Hovila
maanviljelijä, MMM agronomi
Somero

Kaisa Häkkinen
suomen kielen professori
Turku

Heikki Lokki
tietojenkäsittelytieteen lehtori
Helsinki

Mikko Mönkkönen
soveltavan ekologian professori
Jyväskylä

Otso Ovaskainen
matemaattisen ekologian professori
Helsinki

Reidar Palmgren
näyttelijä-kirjailija
Tampere

Sirpa Pietikäinen
europarlamentaarikko, kauppatieteiden maisteri
Hämeenlinna

Pentti Tiusanen
kirurgian erikoislääkäri
Kotka

Hallituksen varajäsenet:

Sini Harkki
metsäasiantuntija, maajohtaja
Helsinki

Anni Kytömäki
luontokartoittaja, kirjailija
Hämeenkyrö

LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖN TOIMISTON VÄKI

Ilpo Piiroinen

Anneli Jussila
toiminnanjohtaja
040 586 3950

Tarja Laurinolli

Tuire Laurinolli
suojeluvastaava
0400 977 886

Anneli Jussila

Arja Haakana
toimistosihteeri
044 302 5773

Luonnonperintösäätiö, Raatihuoneenkatu 13 A 1, 13100 Hämeenlinna | info@luonnonperintosaatio.fi
www.luonnonperintosaatio.fi | **Yhteistyössä:** www.ikimetsanystavat.fi

Pro natura
Tavastia australis

ETELÄ-HÄMEEN LUONNONSUOJELUPIIRI Ry

www.sll.fi/etela-hame

VALKEAKOSKEN Osuuspankki

GPSRETKET Koe GPS-opastettu eräretki!

Vaella ja pyöräile upeassa luonnossa ja majoitu mukavasti pienissä idyllisissä majoituskohteissa.
Tue samalla Luonnonperintösäätiön suojelutyötä.

Retkeen sisältyy: majoitus ja ateriat, GPS-laite tarkoin suunnitelluilla reittipisteillä, turvapuhelin sekä luonto-ja tarinavihko karttoineen.

alk. 290€/3pv 765€/7pv

www.gps-retki.fi • 040-550 4944

Ikiaikaista luonnon viisautta
Sammalsielu.fi
Erä- ja luonto-opaspalvelut

Oranssi

Ekokampaamo Oranssi | Tiina Heinonen | Palomäentie 30
Pyynikki, Tampere | 050 593 1721 | www.kampaamo-oranssi.com

helpfreely.org

Käytkö verkkokaupoissa?
Tue ostoksillasi Luonnonperintösäätiötä.
Rekisteröidy ja aloita varojen kerääminen:
http://helpfree.ly/j773

Kutsu toimintaan!

Luonnonperintösäätiö tarvitsee lahjoituksiasi suojellakseen kallista maatamme. Jos haluat osallistua talkoisiin, messuille tai muuhun toimintaan, tule mukaan Ikimetsän ystäviin.
Jäsenillä on etuoikeus päästä opastetuille retkille säätiön suojelualueille.

www.ikimetsanystavat.fi

www.helkamavelox.fi

Löydä
LUONNON
IHMEET!
TILAA NYT!
www.suomenluonto.fi/
lehtitilaus
TAPIO KUJALA
KÄÄRÖKÄRSÄKKÄÄN
METALLINHOHTOINEN PINTA
SÄTEILEE SATEENKAAREN
SÄVYISSÄ. NAARAAT
RULLAAVAT LEHDET
MUNIENSA SUOJAKSI.
Suomen Luonto on asiantunteva
ja innostava opas tutkimusmatkalle
luontoon ja ympäristöön.
Laadustaan palkittu* luontotiedon aarreaitta kuvitetaan maan
parhain luontokuvin. Lukijatutkimuksen** mukaan lukijamme
ovat erittäin tyytyväisiä lehteen ja pitävät sitä luotettavana ja
monipuolisena luontotiedon lähteenä. Lukijoista 99 prosenttia
on valmis suosittelemaan lehden tilausta ystävilleen.
Suomen Luontoa julkaisee Suomen luonnonsuojeluliitto ry.
Tilaamalla tuet samalla luonnonsuojelutyötä.
SUOMEN Luonto
*Salli-journalistipalkinto 2014, Vuoden 2013 yleisölehti,
Vuoden journalistinen teko 2012, Vuoden paras aikakaus-
lehden kansi 2012, Vuoden taittaja 2011, Vuoden toimittaja
2011, Vuoden laatulehti 2011 ** FocusMaster 2015

Tampereen Luontokauppa
Suomalaisia tuotteita Suomen luonnon hyväksi
Laukontori 4, Tampere
puh. 03 222 0077
www.tampereenluontokauppa.fi